Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНО.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 221. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1954 ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 221. VOL. XI

ЗБИРАЮТЬ 10 МІЛЬЙОНІВ ПІДПИСІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МЕК КАРТІ

Ню Йорк, Н. Й. — В Ню Йорку зорганізувався комітет, який хоче впродовж десятьох днів зібрати 10 мільйонів підписів в обороні сенатора Джозефа МекКарті перед наганою, яку тепер обмірковує Сенат для сенатора з Висконсіну. На чолі цього комітету стоїть генерал - лейтенант Джордж Е. Стратемеєр, що тепер на емеритурі, а який був командантом летунських сил під час війни в Кореї. Цей комітет називається „Десять мільйонів американців — змобілізованих для справедливости". Генерал-лейтенант Стратемеєр заявив, що цей комітет має підтримати сенатора МекКарті і ті „основні засади, які він символізує". Головна квартира цього комітету знаходиться в готелі Рузвелта в Ню Йорку, а шефом штабу цього комітету є контрадмірал Джан Дж. Кроммелін, бувший капітан фльоти, який пішов на емеритуру 1950 року на знак протесту проти об'єднання всіх родів зброї, яке тоді наступило. Пізніше його підвищено до ранги контрадмірала за заслуги в другій світовій війні. До цього комітету належать ще такі визначні особи: емеритований шеф операцій фльоти адмірал Вільям Г. Стендлі, що був пізніше амбасадором до Москви; бувший секретар фльоти і бувший губернатор Ню Джерзі — Чарлз Едісон; генерал Джеймс Ван Фліт, бувший командант 8 армії в Кореї; бувша голова Доньок Американської Революції і голова Американської Коаліції Патріотичних Товариств пані Грейс Л. Г. Броссо, та інші визначні провідники ЗДА. Генерал-лейтенант Стратемеєр заявив, що цей комітет — це „неполітична і непартійна організація", яка хоче показати настрої „великої більшости американського народу", який є проти догани для сенатора МекКарті за те, що „він сповняв свої обов'язки, до яких він зобов'язаний присягою" — досліджувати дії виконної частини уряду. В петиції пишеться про те, що її автори занепокоєні загрозою для американського уряду і цілої країни тим, що Сенат судить того, хто стояв в обороні Конституції. В петиції згадується і про те, що пропонована догана для МекКарті — це загроза для прав Сенату, бо МекКарті — це символ конституційних прав Сенату, який має дбати про зберігання Конституції.

Сенатор Джозеф Р. МекКарті

Вуглекопи бачать протиробітничі настрої в новому Конґресі

Вашингтон. — Офіційний орган робітничої організації вуглекопів „Ди Юнайтед Майн Воркерс Джорнел" передбачає в редакційній статті, що новий демократами контрольований Конґрес не змінить робітничого закону Тефта-Гартлі в дусі, кориснішім для робітників, ані „не прийме жадного більшого закону для добра робітників". Цей журнал звичайно висловлює думки голови спілки вуглекопів Джана Л. Луїса. Робітництво, пишеться в цій статті, „і на далі мусить боротися" проти некорисних для нього законопроєктів у Конґресі і в стейтових леґіслятурах впродовж найближчих двох років. Цей голос органу організації вуглекопів далеко більше песимістичний, як голоси про новий Конґрес, висловлені представниками Конґресу Індустріяльних Робітників і Американської Федерації Праці. Ці обидві робітничі організації мають надію, що в новообраному Конґресі може знайтися „ліберальніша для робітничих домагань більшість" в порівнянні з попереднім 83-ім Конґресом.

300 церковних провідників обговорюють іміґраційний закон

Шікаґо. — 300 церковних провідників — протестантів і ортодоксів із Середнього Заходу відбули нараду з урядовцями Федеральної Адміністрації для справ утікачів, під час якої обговорювали дотеперішні успіхи акції для спровадження до ЗДА 214.000 нових втікачів, згідно з законом із 1953 року. На цій нараді стверджено, що майже половина всіх нових іміґрантів повинна прибути до цієї країни за допомогою протестант. і ортодокс. організацій. Досі ці організації видали тільки коло 2.000 посвідок про забезпечення праці і мешкання, але тепер видавання цих посвідок збільшується. Голова Виконного Комітету Світової Служби Церков д-р Ґейтер П. Ворфілд із Ню Йорку заявив, що церковні громади мають труднощі з забезпеченням праці для нових іміґрантів. Отець Р. Норріс Вилсон, директор цього комітету, заявив, що справа втікачів — це постійна проблема, яку повинні розв'язувати Церкви.

В АМЕРИЦІ

● **Англійська королева-мати** Єлисавета відвідала місцевість в районі Вільямсбурґу в Вірджінії, де 350 років тому постала перша англійська колонія в Америці. Королева їхала в кареті, везеній кіньми, а юрба народу щиро її вітала. Королева була гостем Вінтропа Рокефеллера, який влаштував на її честь обід.

● **Демократичний кандидат** на сенатора в стейті Ню Джерзі Чарлз Е. Говелл домагається урядового перерахування голосів, бо його республіканський противник Клиффорд П. Чейс має більшість 3,469 голосів. Якщо виявиться, що Говелл не має більшости, Демократична Партія мусітиме заплатити за перерахування голосів коло 50,000 долярів.

● **Президент Айзенгавер і** його два брати Мілтон та Ірл, бувши на відкритті Музею ім. Айзенгавера в родинній місцевості Абілен, Кензас, відвідали могилу своїх батьків. З ними був ще й син президента майор Джан Айзенгавер із своїми трьома дітьми. Д-р Мілтон Айзенгавер сказав у своїй промові, що його батьки навчали своїх дітей чесноти, скромности, незалежности, а також прищепили любов до Бога, свободи і вільної Америки.

● **Губернатори південних** стейтів холодно прийняли пропозицію просити президента Айзенгавера про внесення до Конґресу поправки до Конституції, яка дозволяла б на існування окремих шкіл для дітей кольорових батьків.

Совєтська амбасада в ЗДА керувала шпигунською сіткою

Вашингтон. — Республіканський сенатор Вільям Е. Дженнер, голова Сенатської Підкомісії Внутрішньої Безпеки, заявив, що совєтська амбасада в ЗДА керувала організацією шпигунської сітки в цій країні і вела шпигунство в кожній ділянці уряду, а також на терені Об'єднаних Націй. Сен. Дженнер твердить на основі зібраного матеріялу під час переслухань, що не можна вірити Совєтам, коли вони знову починають говорити про „мирне співжиття", бо те саме комуністи говорили в 1933 р., коли їх визнали ЗДА. „Тоді ЗДА дозволили себе одурити, і Совєти свобідно могли організувати свою шпигунську сітку при допомозі своєї амбасади". Пізніше комуністи пролізли до шкіл і каледжів, робітничих організацій, підприємств, а навіть виявляли деяку активність в збройних силах ЗДА — твердить сенатор Дженнер. „Протикомуністичні закони не можуть сягнути до змовників в амбасадах країн з-поза залізної заслони", каже сенатор Дженнер, але ми можемо „зірвати дипломатичні зв'язки з цими країнами, і позбутися центрів комуністичного шпигунства".

Ситуація в Індо-Китаї турбує Америку

Вашинґтон. — Вісім держав, що підписали Південно-Східній Азійський Пакт, а саме: З'єднені Держави, Франція, Англія, Філіппіни, Пакістан, Сіям, Австралія і Нова Зеляндія, відбудуть в найближчому тижні, мабуть у столиці Сіяму, Банґконґу, наради в справі ситуації на Південному Сході Азії. Державний секретар Доллес уважає, що найважливішим питанням у цих нарадах є дальша гостра небезпека опанування комунізмом всього Індо-Китаю внаслідок плянованої акції комуністів — перевести таку інфільтрацію Південного В'єтнаму комуністичним елементом, щоб у догідний момент захопити в ньому владу. Комуністичний Китай, заявив державний секретар на сенатській комісії для закордонних справ, виявляє яскраву аґресивну тенденцію, не зважаючи на одночасне запевнювання про свої нібито миролюбні цілі. Сенатська комісія для закордонних справ приступить негайно до студіювання запропонованого їй тексту названого пакту, але його ратифікація відбудеться аж після згаданого з'їзду восьми держав. ЗДА хочуть швидким ратифікуванням цього пакту дати добрий приклад іншим заінтересованим державам.

Вояки мусять бути готові протиставитись совєтським тортурам

Форт Ворт, Тексас. — Секретар армії Роберт Т. Стівенс заявив, що американський вояк мусить бути вишколений не тільки на те, щоб міг відбити комуністичний напад, але й на те, щоб міг витримати тортури розуму і душі, коли б припадково попав у комуністичний полон. Стівенс сказав, що досі американці не зустрічалися з фактом, коли ворог, взявши в полон вояків, не задовольняється цим, а хоче ще й здобути їх душу, щоб зробити з них знаряддя нищення їхньої власної країни. Тортури, що їх зазнали наші вояки в комуністичному полоні, сказав Стівенс, повинні бути осторогою для наших вояків, щоб вони були готові в потребі поставити спротив намаганням комуністів опанувати їхню душу і розум.

Митрополит Й. Сліпий у таборах смерти в Воркуті

Тижневик „Наша Мета" з Торонта подає такі вісті про долю Львівського Митрополита Йосифа Сліпого:

„З приватних вісток, які дісталися з-поза залізної заслони, довідуємось, що Галицький Митрополит, Йосип Сліпий живе й далі в горезвісній Воркуті і що він тепер ніби звільнений з каторжних робіт у копальні, а зайнятий як сторож у старечому домі нещасних жертв московсько-комуністичного насильства.

Митрополит Сліпий, що був ув'язнений в 1945 р. і засуджений на 8 років в'язниці, потім ще був засуджений на 9 років нібито за те, що пересилав до вірних своєї митрополії таємним шляхом пастирські послання. Та причиною його повновного засудження є страх Москви перед великим впливом Митрополита серед населення на випадок повороту до своєї митрополії. Сама його приявність серед вірних, хоч і в характері приватної людини, є для москалів небезпечна. І так, митрополит Сліпий, не маючи за собою ніякої провини, вже дев'ять повних років мучиться у таборах смерти за те тільки, що остався вірним Богові, своїй Церкві і свому Народові. На засланні у Воркуті знаходиться також ректор станиславівської Духовної Семінарії, о. д-р А. Бойчук".

У польській в'язниці в Штумі коло Данціґу сидять 1,500 членів УПА

Як повідомляють польські часописи, у в'язниці в Штумі коло Данціґу мучаться в тюрмі 1,500 українців, членів УПА. Ця в'язниця збудована німцями для 800 осіб, але в ній тримають поляки аж 5,000 в'язнів. Це одна з найтяжчих в'язниць у Польщі. Керівник Особливого Відділу в цій в'язниці Тадеуш Камінський — люта людина і дається в знаки усім в'язням.

Вечір „Наш Рідний Львів" у Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — 14 листопада в великій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку відбувся Львівський вечір „Наш Рідний Львів", якого програму виконали бувші артисти львівського Театру з Филаделфії. Слухачі виповнили залю УН-Дому по береги і вислухали промови Остапа Тарнавського про значення Львова в історії українського народу, а також деклямацій, пісеньок, скечів та сценок, що присутнім пригадали одну з українських столиць — Львів. В програмі були твори Є. Маланюка, Юрія Липи, Святослава Гординського, Вадима Лесича, Олега Лисяка, Б. Нижанківського, Ікера, В. С. Левицького, Ю. Рибака, Я. Климовського та Іринея Вереса. Дотепно вели конферанс Ганнуся Кульчицька і Володимир Карпяк, а при фортепіяні була Лідія Вульба. Всі виконавці виконували свої ролі дуже добре, чим зискали собі признання від численних слухачів. Членами ансамблю були: Віра Левицька, Ліза Шашарівська, Кемпе-Гош, Я. Пінот-Рудакевич, Е. Левицький, М. Кулиняк, А. Радванський, В. Карп'як, В. Мельник та члени Жіночого Квартету: О. Гайдучок, І. Ільницька, О. Селезінка і Д. Пушкар, під керівництвом І. Чумової.

● **Крайова Конференція** Християн і Жидів закінчила свої річні збори в Вашинґтоні. На конференції прийнято побажання найближчого року повести кампанію за приєднання нових 100,000 членів. Тепер ця організація має 200,000 членів.

КОМУНІСТИ ЗАТОПИЛИ НИЩИЛЬНИК НАЦІОНАЛ-КИТАЙЦІВ

Тайпей, Формоза. — Торпедний човен комуно-китайців, вистрілівши чотири торпеди в сторону націонал-китайського нищильника „Тайпінґ", поцілив одною торпедою нищильник і затопив його біля острівця Юшан в архіпелягу остросів Тачен, що його має в свому володінні уряд Чіян Кай-шека з центральним осідком на острові Формоза. Сталось це в ночі з суботи на неділю, у віддалі коло 200 миль на північний захід від Формози, в протоці, що ділить той острів і архіпеляґ Таченських островів від китайського суходолу. Нищильник „Тайпінґ" містоти 1,800 тонн, був колись американським воєнним кораблем, але ЗДА подарували його націонал-китайському урядові. Він конвоював тепер баржі навантажені різним добром. На нищильнику була залога в 150 душ. Більшість врятовано, але 28 осіб, в тому числі головний інженер, його помічник і 3 інші старшини, згинули. Ця подія — підкреслюють американські часописи у своїх перших коментарях — тому знаменна, що оце вперше комуно-китайська оборона берегів суходолу мала поважний успіх, увівши вперше в бойові дії торпедні човни, що їх комуно-китайці дістали від Совєтів. Американські воєнні кораблі не брали участи в тій сутичці.

Совєти запросили 23 держави на конференцію

Москва. — Уряд СССР вислав до 23-ох европейських держав, з якими він утримує дипломатичні взаємини, велику ноту з конкретною пропозицією, щоб 29-го цього місяця відбути в Москві або в Парижі міжнародну конференцію для встановлення колективної системи безпеки для Европи. Комуністичний Китай був би учасником тієї конференції в характері обсерватора. Совєтська нота починається довгим оскарженням Паризького договору з 23 жовтня ц. р. і попередньої Лондонської конференції, якої вислідн підготовили ті Паризькі протоколи. Вона повторяє давні совєтські закиди, що Паризький договір хоче воскресити німецький мілітаризм, джерело німецького імперіялізму, відбудовуючи німецьку армію з давніми гітлерівськими генералами і власним генеральним штабом та свободою продукувати всі роди зброї. Такий договір неминуче — твердить Москва — доведе до нової війни. Щоби цьому протидіяти і щоб встановити дійсний тривкий мир в Европі — треба створити систему, побудовану на пакті неаґресії між усіми европейськими державами. Порушника такого пакту безпеки мали б право всі інші учасники пакту покарати, вживаючи навіть збройної акції. Совєтська нота одверто признається, що конференцію для тієї цілі треба скликати негайно, ще в цьому місяці, щоб випередити ратифікування Паризького договору, яке в різних державах Заходу почнеться від грудня ц. р. Коли, мовляв, Паризький договір буде вже ратифікований, тоді справа об'єднання Німеччини буде „скомплікована", бо „загрожені" держави (себто Совєти і їх сателіти) будуть примушені вхопитися нових засобів „для запевнення собі безпеки". Совєтська нота додає, що до всіх тих держав, з якими СССР не вдержує дипломатичних взаємин, відповідне запрошення на запропоновану конференцію можуть вислати З'єднені Держави.

Захід відкине совєтську пропозицію

Вашинґтон. — Американські офіційні кола відразу схарактеризували нову совєтську пропозицію, як новий пропаґандивний маневр, розрахований для розбиття єдности Заходу й послаблення Заходу через недопущення до реалізації Паризьких протоколів. Таку саму реакцію видно в англійських урядових колах. Вони підкреслюють, що міжнародна конференція в справі будь-якого пакту безпеки в Европі може відбутись тільки після ратифікування Паризького договору. Канцлер Аденауер звернув увагу, що Москва ніколи не була б зробила такої пропозиції раніше, коли ще не було Паризького договору і сам цей факт є доказом, що Паризький договір є правильний і добрий. Відповідь на ту совєтську ноту вишлють разом з відповіддю на попередню ноту з 23 жовтня ц. р. про „з'їзд великої чвірки".

Аденауер вірить в успіх Паризького договору

Бонн. — Канцлер Аденауер не сумнівається, що, не зважаючи на гостру опозицію не тільки збоку соціялістів, але й всередині його власного партійного урядового бльоку проти укладеного з Францією договору в справі Зарщини, — західньо - німецький парлямент таки ратифікує Паризькі протоколи, що їх він трактує разом, як одну цілість, включно з згаданим порозумінням про Зарщину. Він передбачає, що це станеться в січні 1955 року, при чому гадає, що всі інші заінтересовані держави переведуть ратифікацію цих протоколів до кінця лютого чи в березні.

Французькі соціялісти не хочуть вступати до уряду

Париж. — Конґрес французьких соціялістів прийняв принципову постанову проти входження до „буржуазного" уряду з будь-якою комбінацією міщанських партій. Все ж конґрес уповноважнив партійний провід переговорювати з прем'єром Мендес-Франсом про можливість участи соціялістів в його уряді, але на плятформі прийняття прем'єром таких напрямних для майбутньої політики уряду, головно в ділянках праці, соціяльній і податковій, що нема виглядів, щоб на це погодились партії, які вже належать до урядового бльоку. Сам Мендес - Франс, хоч запропонував соціялістам шість міністерських портфелів у своєму уряді, відмовився переговорювати про їх участь з партійним соціялістичним проводом, а не безпосередньо з кандидатами на міністрів.

Італія проголосила релігійну толеранцію

Рим. — Державна Рада, яка є в Італії найвищим адміністраційним трибуналом, від присудів якого нема вже відклику, прийняла постанову, в якій наказується урядові визнати за Церквою св. Духа право свобідного діяння в Італії, нарівні з Католицькою Церквою. Та сама постанова стосується Церкви Бога й Церкви Асамблеї Бога — це все релігійні секти, з яких найбільше поширеною в Америці є Церква св. Духа, що здобула собі чимало прихильників в Італії. Вони були переслідувані поліцією, яка перешкоджала їм в їхніх релігійних практиках, і процесувалися аж до Державної Ради, де виграли свою скаргу. Секта була розв'язана за фашистів у 1935 р. Державна Рада оголосила догану міністерству внутрішніх справ, що воно не придержувалось конституційної засади релігійної толерантности.

ПРЕЗИДЕНТА ЄГИПТУ ПОЗБАВЛЕНО ВЛАДИ

ГЕНЕРАЛ НАҐІБ, ПРЕМ'ЄР УРЯДУ І ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПЕТСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ, ПІСЛЯ ПРОГНАННЯ КОРОЛЯ ФАРУКА — ВТРАТИВ УСІ ДЕРЖАВНІ СТАНОВИЩА. — ПРЕМ'ЄР ПОЛК. ҐАМАЛЬ НАССЕР СТАВ ГОЛОВОЮ ДЕРЖАВИ

Каїро. — Революційна Рада, яка є керуючим органом в Єгипті від часу, коли група молодих старшин перевела 23 липня 1952 року державний переворот і примусила короля Фарука покинути край, рішила позбавити президента Наґіба його становища. Рада міністрів затвердила ту постанову. Причиною відсунення генерала Наґіба, героя згаданої безкровної революції в Єгипті, стали несподівані вислідн слідства, що його поведено у зв'язку з атентатом на прем'єра, полковника Нассера, в Александрії, під час публічної маніфестації, на якій полк. Нассер виголошував промову. Тому, що атентатчик був членом фанатичної мусульманської організації, переведено численні арештування серед отого „Мусульманського Братерства". В ході переслухування лідерів тієї організації вийшло на верх, що існувала велика змова, яка мала на меті вбити всіх членів згаданої Революційної Ради і всіх членів уряду та залишити при житті тільки президента Наґіба, який — після переведення тієї масової різні серед теперішньої керівної державної верхівки в Єгипті, мав перейняти дійсну владу і оформити новий уряд. Генерал Наґіб — як зізнавали у слідстві змовники — був втаємничений в пляни Мусульманського Братерства. Між ним і полк. Нассером ішла весь час тиха боротьба за владу, при чому ген. Наґіб був прихильником чимшвидшого повороту до конституційного режиму й переведення загальних виборів до нового парляменту, а полковник Нассер обстоював конечність „перевиховати" громадянство й його політичні партії і ступнево змінювати устрій. 25 лютого ц. р. ген. Наґіба позбавлено вже раз всіх державних становищ, але в два дні пізніше повернено йому президентуру в державі з чисто репрезентаційними функціями і без істотної влади, яку виконував Нассер, як голова уряду. Цей останній стане тепер також головою держави, щоб він мав формальне право переймати вірчі грамоти від чужинецьких послів. В Єгипті спокій і — як пишуть часописи — тамошній курс закордонної політики не зазнає ніяких змін.

Мендес-Франс у четвер почне наради у Вашинґтоні

Париж. — В суботу 13 листопада французький прем'єр Мендес-Франс відлетів із Парижу до Канади, до Монтреалю і Оттави. В середу цього тижня приїде до Вашинґтону й на четвер заповіджена його перша нарада з президентом Айзенгавером і державним секретарем Доллесом. Він виголосить три політичні промови: на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, в Державному Клюбі Преси і в Товаристві Закордонної Політики в Ню Йорку. Його публічні виступи будуть передавані через радіо і телевізію. Характер приїзду Мендес-Франса — пишуть американські часописи — є наполовину товариський, наполовину політичний. Головною ціллю візити Мендес-Франса є остаточно розвіяти неприхильний у відношенні до його особи настрій американського громадянства й американських політичних кіл, головно Конґресу, існуючий від часу, коли він прийшов до влади частинно завдяки комуністичним голосам у французькому парляменті і коли потім ті самі комуністичні голоси причинились до вбивства Европейської Оборонної Спільноти, з благословенством від Мендес-Франса. Але пізніша Лондонська і Паризькі конференції направили, мовляв, опінію Заходу про французького прем'єра, а найвищі похвали, що впали під адресою Паризьких протоколів з уст президента Айзенгавера і державного секретаря Доллеса промостили йому дорогу до безпосередніх розмов з тими й іншими найвищими американськими мужами. Затіснення французько-американських взаємин — це ціль відвідин Мендес-Франса, а серед теперішніх розмов одною з найважніших справ буде узгіднення політики обох держав у відношенні до Совєтів і міжнародного комунізму. Тому остання нота Москви буде предметом тих Вашинґтонських нарад.

Неру поїде до Москви

Ню Делі. — Індійський прем'єр Неру заявив на пресовій конференції, яка відбулася в навечер'я його 65-их роковин народин, що він дістав запрошення від Моксви приїхати туди і він напевно вибереться з тією візитою, але ще не знає точно, коли. Він висловив своє переконання, що в останньому часі зменшилося міжнародне напруження і вважає, що одною з найважніших причин для такого зменшення стало перемир'я в Індо-Китаї. Він звернув увагу, що заклик кОМуністичного Китаю до Індії і Бурми, щоб вони стримались від вмішування до внутрішніх справ сусідніх країн — накладає обов'язок також на комуністичний Китай не давати допомоги комуністичним підривним рухам. В цій справі треба, мовляв, зберегти тактику „чекай і дивися".

В СВІТІ

● **Німецькі військові кола** твердять, що неможливо буде поставити на ноги півмільйонову західньо - німецьку армію і стільки ж резерви впродовж трьох років, якщо весь старшинський і підстаршинський корпус має перейти докладний політичний „скринінґ" — перевірку щодо твердости демократичного світогляду. Коли ж такої перевірки не буде, то — признають це самі німці — в армію пролізуть і нацисти та комуністи.

● **Сімсот робітників** посідали на рейках на залізничій стації Цістерна ді Литіна в Італії і на три години припинили залізничий рух між Неаполем і Римом, затримавши шість поїздів. Причиною демонстрації була відсутність ждальні для робітників на цій стації, які мусіли мокнути, коли йшов дощ, і завжди переповнені робітничі поїзди, до яких вони не могли дістатись, ідучи до праці.

● **В Англії** іде, під проводом державної унії вчителів і Церкви, енерґійна кампанія проти ілюстрованих дитячих часописів - „каміксів", переповнених страхітливими історіями, в яких найбільшу ролю грають бандити і детективи. Справа опинилась в парляменті. Черчил наказав доставити собі стирту „каміксів", що їх хоче перечитати, щоб виробити собі думку про їх вартість для формування світогляду дітей.

● **Редактора турецького опозиційного щоденника** в Істамбулі засуджено на кару 13 місяців в'язниці за те, що вмістив у газеті публічного листа „до наших братів американців" з оскарженням турецького уряду в тому, що він обмежує в Туреччині демократичні свободи.

● **В різних країнах Заходу** святковано 36-ті роковини закінчення першої світової війни. Командувач 300-тисячної американської армії в Европі, генерал Годж, виголосив на американській маніфестації у Франкфурті в Німеччині коротку промову, в якій заявив, що пам'ять про поляглих героїв повинна скріплювати зусилля державних мужів, щоб осягнути тривкий мир.

ОДА SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАРУГА!

Минулого тижня подали ми за американською газетою новинку, що в „55 Стріт Плейгавз" в Ню Йорку починають висвітлювати фільм, який показує „Фестиваль народної пісні, танку і музики" різних країн світу, в тому числі й України. Коли ми читали критичні завваги американського репортера, нас дуже дивувало, що він не згадував нічого про Росію і російські танки. Як це можливо, думали ми, щоб на Бродвеї в Ню Йорку міг появитися фільм з танками, піснями і музикою різних народів світу — крім російського? Це виглядало нам радше на недогляд репортера. З цієї рецензії можна було зробити висновок, що у фільмі гарно вийшли танки таких країн, як Англія, Франція, Японія, Філіппіни, Баварія, Швеція, Еспанія і навіть Африка. При самому кінці згадано і за Україну, але без усяких коментарів. Це теж нас дещо збентежило, бо ж відоме, що українські народні пісні й танки здобували в Америці завжди високі призвання; їх вітала американська публіка завжди з ентузіязмом, що відзначала американська преса. Цим разом, як виходило б з пресової оцінки, „Україна" не заслужила на окреме відзначення у світовім фестивалі народної пісні, танку і музики. Та треба було побачити фільм на власні очі і перевіряти, що за тим криється і як це розуміти.

Говорячи загально, фільм цей прибрав собі надто претенсійну назву. Те, що зібрано у фільмі, не дає нікому можливости пізнати й належно оцінити фолкльор того чи іншого народу. Але можна хоч подивляти чудові німецькі Альпи, Нотр Дам та Тріюмфальну Арку в Парижі, місце народження безсмертного Шекспіра в Стретфорд-на-Авоні в Англії, Венецький канал та Собор св. Петра в Італії; можна любуватись пречудовими японськими строями, чи слідкувати за народними танками та строями різних американських етнічних груп, польської, литовської, ірляндської, вірменської, англійської, чи французької. А такі танки, як англійський, ірляндський, чи французький, давали бодай дещо з краси народної творчости тих народів, нащадки яких продовжують плекати її і в Америці. Вкінці заповідач вимовив слово „Україна", згадуючи про дівчину, що пішла в поле жати і там знайшла свого милого. Радіємо, що побачимо зараз Київ, Печерську Лавру та Дніпро, а вже цілком певно широкі пшеничні поля і почуємо спів женців, а вкінці побачимо й танець. Нічого подібного! Перед нами стоїть пара, яка ні строями, ні виглядом, ні поведінкою не нагадує буквально нічого, що могло б мати щось спільного з українським фолкльором, з українською народною творчістю, чи взагалі з українською культурою. Згідно з програмою вона мала б відтанцювати „Гопак" (Весела полька). Джейн Миллер, що мала б представляти українську сільську дівчину, була вбрана як танцюристка французького „Кан-Кану" (тільки без французької естетики!) і наслідувала радше цей танок, ніж танцювала „Гопака". Її партнер (Константин Гофер) нагадував ті „мистецькі" типи, що їх можна було бачити по російських ресторанах в Америці впродовж останніх десятків років і які час від часу пописувались також „малоросійськими" танцями та піснями. Та якби це було хоч щось таке, що нагадувало російську „Катиньку" Балієва, але ця „репрезентація" фолкльору України була чимсь таким диким, що українському глядачеві аж кров стиналася в жилах. Те, що було під мистецьким оглядом найгірше в російських кабаретах в Америці, стало „репрезентацією" українського фолкльору! Щойно тепер ми зрозуміли, що Росії тут не треба було. Її ім'я стало тепер не дуже популярним в Америці, тому заступила її „гідно" — Україна. Адже Україна і Росія — це „всьо равно" для тих, що випродукували цей фільм, бо інакше вони не пустилися б аж на таке зневажливе ставлення до українського народу та його мистецтва. Це теж зневага, кинена соткам українських танцювальних гуртків в Америці, що складаються з тут родженої нашої молоді і що вже десятки років тому, вшановуючи 200-ліття народин Вашингтона, здобували найвищі признання в Вашингтоні, Ню Йорку та інших американських містах якраз за українські народні пісні й танки.

Згадуємо про ці речі на цьому місці, бо треба нам ще далі боронити українське ім'я та українську культуру теж і з приводу таких фільмів-фестивалів, як цей, що його показують тепер в Ню Йорку.

„П'ЯТИЙ ПУНКТ"

Без звичайного розголосу відбулася в Вашингтоні в днях 7-10 листопада триденна нарада провідних осіб трьох віровизнань у справі основ релігійної акції. У висліді цих нарад, в яких взяли участь 250 осіб, передано президентові Айзенгаверові звіт з проханням створити „П'ятий Пункт", під яким треба розуміти духову програму для підтримки „Четвертого Пункту", що має на меті фінансову допомогу для відсталих країн.

Іменем сорока релігійних, виховних, робітничих, медичних, братерсько-допомогових і інших організацій пред'явила звіт пані Доґлес, чоловік якої, Луїс В. Доґлес, колишній амбасадор в Англії, присвятив цілий рік для випрацювання програми нової організації, одначе через недугу сам не міг прибути на з'їзд. Програма має заголовок: „Одна Нація під Божим керівництвом". В ній сказано між іншим таке:

„Наспів час для створення „П'ятого Пункту", програма якого координуватиме наші політичні, військові й економічні дії з нашими моральними й духовими ідеалами. Таким чином ми можемо довести світові, що розгорнені нами матеріяльні добра й технічні знання не становлять нашого матеріялістичного погляду на життя".

Інші делеґати, що з'явилися в Білому Домі при переданні звіту президентові, пропонували проголошення декларації спільних засад віри в публічних школах. Як підставу до такої декларації, можна було б використати засади, випрацьовані капелянами американських збройних сил для вояків.

Голова католицького університету Нотр Дам, о. Теодор М. Гесбруґ, твердив, що через зосередження уваги на „працю, оперту на вірі, серед нас не стане місця для поширювання безбожництва комуністами. Це не значить, що ми маємо навчати релігії, тільки покладемо основи в пустелі, в якій тепер не тільки не згадується про релігію, але ще й говориться проти неї".

З цих слів можна зробити висновок, що тут мова про створення „П'ятого Пункту" для протидіяння відомій підривній „п'ятій колоні".

Зі скупих пресових вістей про перебіг самих нарад цієї першої крайової конференції над духовими основами американської демократії можна заключати, що президент Айзенгавер був один з ініціяторів руху, що має спонукати три головні американські віровизнання до гармонійної співпраці для збереження традиційного американського демократичного ладу. Мабуть тому президент особисто з'явився серед делеґатів у перший день нарад і висловив свої погляди на цілі, до яких учасники мають змагати.

У своїй промові він між іншим заявив: „Без уваги на те, що має на увазі демократія в ділянках волі, справедливости і публічної служби, — сам нарід є джерелом цих ідеалів. Щоб осягнути свободу, нам треба засвоїти самодисципліну, бо інакше свобода піде задалеко ... На нас нападають комуністи, кажучи, що капіталізм і демократія містять у собі зародки нашої власної руїни". Тому президент закликав „не тільки до діл, але й до завзяття" в боротьбі проти таких думок, у переконанні, що нове об'єднання буде рости, доки не охопить усіх міст і селищ". Приявний на нараді демократичний сенатор Стюарт Саймінґтон з Міссурі сказав, що Америка — „це країна любови", одначе, в своєму подорожуванні він зауважив, що в З'єдинених Державах поширюється ненависть. Якщо був колись час на протидіяння цьому, то він наспів саме тепер, пам'ятаючи вислів Бенджаміна Френкліна: „Якщо ми не будемо стояти разом, то повиснемо разом".

Оці промови й вислови вказують на те, як поважно беруть об'єднання віровизнаневих груп у спільній праці найвищі американські кола. Цій справі повинен присвятити увагу увесь загал. Нові імігранти, які приїхали з Европи, сповнені гуртових непорозумінь і ненависти, повинні засвоїти собі широкойдучу толеранцію американських громадян давнього походження.

Коли під впливом большевицького цькування нехіть одних гуртів до інших призводить до творення ватаг для нерозбірливого поборювання одиниць з іншої групи, то заклик президента до самодисципліни повинен пригадати хоч декому, що самокритика у протилежності до себелюбства наказана демократією і патріотизмом.

Іван Кедрин

МОНОПОЛІЗАЦІЯ ПАТРІОТИЗМУ

Тому кілька тижнів організація, яка збирала датки на цілі Української Національної Ради і називалась Товариством Сприяння УНРаді, переіменувала себе на Союз Прихильників Української Народної Республіки. Не Національної Ради, а Народної Республіки. Різниця величезна. Бо Українська Національна Рада — це тільки одна з складових частин закордонного Державного Центру, створена на еміграції, й така, яка може бути змінена, переорганізована й інакше названа, залежно від умовин, від внутрішніх українських відносин і від рішення її членів, у порядку зміни Тимчасового закону про реорганізацію Українського Державного Центру, прийнятого на еміграції й емігрантами в 1948 році. А Українська Народна Республіка — це держава, яка існувала на рідній землі, покликана до життя волею народу, зорганізованого в Центральній Раді і потім у Трудовому Конґресі, держава, яка мала всі атрибути, що складаються на поняття держави — територію, населення, владу, військо, валюту, — це була держава, за яку тисячі-тисячі боролися й віддавали своє життя, це врешті та державна ідея, яка, після окупації держави ворогом, залишилась у перманенції, як символ, як політична програма і як конкретна політична ціль.

Зберігання за кордоном еміграційного Центру є тільки засобом до тієї цілі. Одні признають його добрим і доцільним засобом, інші не признають його, вважаючи засобом неправильним. Алеж усі є українськими державниками! І найсильнішим українським політичним арґументом перед зовнішнім світом є вказування на зберігання українцями нитки безперервности українського державницького традиціоналізму, яка тягнеться від дня 22 січня 1918 року по нинішній день, без уваги на те, чи Українська Народна Республіка переживала дні блиску, чи повного упадку, чи вона була реальною дійсністю на рідній землі, чи триває у формі символу й ідеї, довкола якої формується еміграційний Державний Центр.

Як же може один гурт людей творити в Америці українську організацію „прихильників" української держави?! Адже це повний логічний і політичний абсурд! Така назва була б логічна, коли б ця організація охоплювала американців, англійців, німців чи членів будь-якої іншої нації, прихильних українцям і тому прихильників української держави. Але приймати таку назву організації, яка складається з частини самих українців, і то лише на території ЗДА, це значить приймати згори, що всі інші українці, які до неї не належать, не є більше прихильниками укра-

(Закінчення на 3-ій стор.)

Василь Мудрий

У ДЕСЯТИЛІТТЯ СМЕРТИ ВЕЛИКОГО МИТРОПОЛИТА

Вже мало хто з живучих сучасників Покійного Митрополита Андрея Шептицького пригадує собі все те, чим Покійний став великим для нашого церковного і національного життя. А вже дуже мало знає про Його працю наше молоде покоління. Тому то я зважусь накинути далеко не повну сильветку його діяльности та пригадати найважливіші дати його життя. Ясно, що розміри часописної статті завузькі, щоб зупинятись на подробицях і вичерпати весь багатий матеріям.

Митрополит Андрей народився 29 липня 1865 р. в селі Прилбичі біля Яворова в Галичині як третій з ряду син графа Івана і графині Софії з Фредрів Шептицьких. Початкову і середню освіту до 4-ої гімназіяльної кляси покінчив дома, а вищу гімназію закінчив у Кракові, де склав 11 червня 1883 р. матуральний іспит з відзначенням. Восени цього року записався на правничий факультет Краківського університету, а 1 жовтня 1883 р. вступив молодий Роман, Марія, Олександер (це були хресні імена) Шептицький до війська як однорічний охотник на власному утриманні в 1-му полку австрійських драґунів. В січні 1884 р. занедужав на шкарлятину. По видужанні був звільнений з війська. Тоді перенісся з Кракова на студії до Бресляв. Там студіював право, а попри те слухав теологічних викладів і славістики. Вже там почав цікавитися справою унії, і навіть робив у студентському товаристві виклад про Берестейську унію. Там почав цікавитись і минулим своєї родини, з якої вийшли такі достойники нашої Церкви як Варлаам, оба Анастазії, Лев і Мартин Шептицькі. По році вернувся до Кракова, де покінчив правничі студії 31 липня 1887 року, а дня 19 травня 1888 року промувався на доктора прав.

Як студент, Роман Шептицький відбув подорож по Німеччині, Італії та побував у Римі. Відбув також подорож по Україні. Довше затримався в Києві, де познайомився з тодішніми українськими діячами і зблизився особливо з українським істориком проф. Володимиром Антоновичем. З тієї подорожі вернувся вже свідомим українцем. Тому не треба дивуватись, що зараз же по скінченні правничих студій Роман вступив 28 травня 1888 р. до монашого чину оо. Василіян у Добромилі. До такого вчинку спонукала його глибока релігійність, що знаменувала цього подивугідного мужа від молодих літ. В монастирі точно і совісно перейшов усі монаші ступені. 1-го липня 1888 р. надів чернечу рясу і прийняв чернече ім'я Андрей. Перші монаші обіти зложив 13 серпня 1889 р. Восени 1890 року вступив до Єзуїтської Колеґії в Кракові на теологічні студії. Покінчив їх у 1892 р. Того ж року 22 серпня перемиський владика Юліян Пелеш висвятив монаха василіянина Андрея на греко-католицького священика.

У 1893 р. о. Андрей став учителем василіянських новаків у Добромилі. В червні 1896 р. став ігуменом львівського монастиря оо. Василіян, де разом з о. Плятоном Філясом був засновником релігійного часопису „Місіонар". У серпні 1898 р. став професором моральної догматики на богословських студіях оо. Василіян у Кристинополі. На тому становищі був коротко, бо 17 червня 1899 року дістав номінацію папи Льва XIII на станиславівського єпископа. Це тривало не довго, бо вже 17 січня 1901 р. відбулася інтронізація Преосвященного Андрея на митрополичий престіл у соборі св. Юра у Львові.

Як на станиславівському єпископському, так і на львівському митрополичому становищах розвинув молодий тоді Митрополит Андрей незвичайно велику релігійну, гуманітарну і національно-культурну діяльність. У Станиславові придбав велику і дорогу площу під будову Духовної Семінарії. Подарував для єпископської капітули велику бібліотеку і створив поважний фонд, з відсотків якого (1200 корон річних відсотків) вона з року на рік побільшувалася. На митрополичому престолі поробив фундації для оо. Василіян і для сс. Василіянок. Відновив і уфундував колись популярний чин оо. Студитів у Галичині та в Боснії. По першій світовій війні уфундував у Збойськах коло Львова манастир для оо. Редемптористів греко-католицького обряду. Крім того уфундував церкви на передмістях Львова Клепарові і Богданівці. На будову парафіяльної церкви в Тернополі пожертвував вісім тисяч долярів.

Сл. п. Митрополит Андрей Шептицький

В 1914 р. Митрополит Андрей відіграв поважну громадсько-політичну ролю в двох справах, а саме: а) виборчої реформи до Галицького Сойму, що завдяки його заходам і впливам завершилась успіхом; б) в справі українського університету, коли то своїм виступом в австрійській палаті панів перехилив тереву на користь українського університету, що мав стати доконаним фактом у 1916 р. в Львові. Війна перервала обидва ці досяги в їх реалізації.

Під час першої світової війни, 2 вересня 1914 р. російська окупаційна влада арештувала Митрополита Андрея, 6 вересня вивезла через Київ до Нижнього Новгороду, а звідси по деякому часі — до Курська. На початку 1915 р. в січні перевезли Його до манастирської тюрми Єфимівського монастиря в Суздалі. З вибухом революції і наш Митрополит був звільнений перед Великоднем 1917 р. На цьому місці треба згадати, що Митрополит від ряду літ інтенсивно працював над об'єднанням Церков західньої католицької із східньою православною. В цьому напрямі розвинув поважну місійну працю серед росіян. Там, між ними, знайшов відданих справі об'єднання прихильників. Деяким з них Митрополит уфундував стипендії для богословських студій у Римі. Ця пригадка потрібна саме тут з причин, про які зараз буде мова.

Із Суздаля Митрополит подався до Петербургу. І тут під Його проводом відбувся собор католицького духовенства східнього обряду. Численні учасники цього собору були російськими священиками-католиками східнього обряду. На соборі встановлено статут цієї Церкви та наладнано її організацію. Екзархом цієї Церкви став о. протопресвитер Леонід Фьодоров, колишній стипендист Митрополита Андрея.

Згідно з рішенням собору, Церква підлягала тоді юрисдикції львівського Митрополита. (Згодом за Польщі все це змінилось. Але про це іншим разом). З Петербургу митрополит виїхав до Києва, де відвідав своїх знайомих і зложив візиту представникам Центральної Ради та її Генерального Секретаріяту. Звідси знов через Петербург переїхав до Швеції, а там через Німеччину вернувся до Львова. Тут усі його щиро вітали, а галицьке громадянство зібрало з цієї нагоди почесний дар у сумі 312 тисяч корон і вручило його своєму Владиці з призначенням започаткувати утворення „Фонду ім. Митрополита Андрея Шептицького".

Польсько-українську війну Митрополит пробув у Львові. В 1920 р. виїхав до Риму, а звідти в лютому 1921 р. подався в далеку подорож на візитацію греко-католицьких церков у Бразилії та Арґентині. По дорозі загостив до ЗДА і до Канади, де уже був раз у 1910 р. В З'єдинених Державах Америки розвинув поважну діяльність. Між іншим інтервеніював у американському уряді в українській справі і, зокрема, в галицькій. Про це є прегарні спомини о. Понятишина, опубліковані в альманаху „Свободи". 22 березня 1922 року Митрополит був уже в Бразилії. Коли рік пізніше вертався через Рим до краю, тодішній польський уряд не хотів його впустити до Польщі. Митрополит все таки переїхав границю і вже на польській території поважно занедужав. Цілу недугу пролежав у вагоні на малій пограничній залізничій стації. По важких переходах вернувся до Львова. Причиною такого становища польського уряду була політична акція Митрополита в Америці, що мала протипольське вістря.

Митрополит Андрей був великим меценатом, що діяв на далеку мету. Це побачимо із дальших заміток. Українське Педагогічне Товариство у Львові вело своїм коштом цілу низку шкіл, як у Львові, так і по інших містах. Для потреб української середньошкільної молоді воно побудувало у Львові при вул. Потоцького величаву й архітектонічно замітну бурсу. Цей будинок в українському стилі був дуже коштовний. Т-во задовжилось до тої міри, що будинок мав бути зліцитований. Тоді в 1912 році Митрополит спас Т-во від клопотів і закупив цей будинок за 155 тисяч корон. Докупив до будинку ще великі дві сумежні площі і віддав це під монастир сс. Василіянок. За польських часів у тому будинку знайшла приміщення приватна українська дівоча учительська семінарія сс. Василіянок і сиротинець на сто українських сиріт. Педагогічне Т-во в 1912 р. за здобуті гроші посплачувало всі довги, в тому числі й ті, що обтяжували його шкільний будинок при вул. Мохнацького у Львові. Крім того за ці гроші перебудувало свій дім при вул. Хшановської на бурсу для середньошкільників у числі 120 хлопців. У 1927 р. Митрополит побудував при вулиці Длуґоша у Львові будинок для української дівочої гімназії сс. Василіянок.

Ми згадали про почесний дар для Митрополита з нагоди Його повороту з російсь-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Степан Женецький

У НІМЕЦЬКОМУ ПОЛОНІ

(4)

П'ятого чи шостого дня їзди Німеччиною, наш поїзд зупинився на одній з бічних станцій в Нюрнберґу. Тут раннім ранком нас вивантажили і під досить сильною охороною повели піхотою кудись за місто. Проходимо вузькими й дуже крутими вуличками й завулками старовинного міста. Мешканці ще сплять, віконниці в кожному домі позачинювані. Чути тільки голосний стукіт 350 пар військових черевиків, з яких ще не всі цвяхи та підкови погубилися. На цей стукіт то тут, то там відкриваються віконниці і з-поза них виглядають заспані, з розкуйовдженим волоссям, жіночі голови. Чуємо голоси: „Шав, шав, ферфлюхте поляken!" — і в нашу сторону простягаються затиснені кулаки. Так вітали нас мешканці цього старовинного міста, що славилося колись своїми великими мистцями, а тепер стало містом конгресів та нарад німецької національ-соціялістичної партії.

Вийшовши з міста, маршуємо ще кілька кілометрів лісом і зупиняємося перед величезною площею. На високій, з білого мармуру й мистецькими різьбами брамі, читаю напис: „Ді Райхспартайтаґе Ґелєнде" — місце, де відбувалися з'їзди національ-соціялістичної партії. Входимо досередини й маршуємо рівними, мов скло, асфальтовими доріжками, які ґарними закрутами розбігаються на всі сторони, провадячи до величезної трибуни, де засідав провід партії, до підвищення, на якому Гітлер відбирав дефіляду. Кругом цієї площі велетня були побудовані з білого мармуру прикраси, різні луки, колони, арки, пам'ятники. Все це було побудоване найвизначнішими мистецькими силами гітлерівської Німеччини і представляло велику мистецьку вартість.

Одну частину цієї площі обвели колючим дротом, і тут містився великий табір спершу для польських, а пізніше бельгійських, французьких, англійських, норвезьких, та інших европейських і американських полонених. Називався він „Сталяґ XIII, Б". Тут могло розміститися кільканадцять тисяч людей. Під час мого там перебування тільки частина його була забудована великими дерев'яними бараками на сто осіб кожний, і цельтовими шатрами, на 50 осіб кожне. Тоді ще це був тільки переходовий табір. Сюди привозили польських полонених і перевівши через всякі санітарні заходи, як щеплення, дезинфекцію, купання тощо, негайно розсилали по цілій околиці на працю.

Найперше завели нас до санітарного бараку, де всі наші речі дезинфіковано і кожний з нас мав змогу викупатися. Після того дали нам по кілька щеплень, і щойно тоді повели до цельтових шатер. Наша українська група увесь час держалася разом. В шатрах була розстелена по обох боках на землі солома, а по середині залишено прохід. На цій соломі ми мали спати. Для накриття дали нам по три коци. Холоду ми не відчували, бо надворі ще було тепло, та й майже кожен з нас мав польські коци. Майже всі ми мали також простирала, якими позастелювали свої місця.

Харчування в цьому таборі було не погане. Денно ми одержували по пів кілограма хліба, ранком і ввечір каву, в обід — густу, яринову зупу, або кашу на соєвому молоці. На неділі й свята давали нам до хліба по кусочку марґарини й ковбаси. Хоч всього того не було багато, але голоду не відчувалося. За недовгий час нашого тут перебування ми віджили після голодівки, якої зазнали їдучи з Польщі.

У перші дні після нашого приїзду до цього табору нас водили на різні реєстрації. Розуміється, всюди ми подавали себе за українців, але це було німцям байдуже. Вони, правда, записували нам в документах українську національність, але трактували так само, як поляків. Це всіх нас дуже обурювало і морально пригнічувало.

Покінчивши з реєстраціями, ми мали більше вільного часу, і я пішов розшукувати чи немає між полоненими когось з мого родинного міста, або околиці. Та нікого не знайшов. Натомість зустрів знайомого з 57-го полку, з Кротошина, якого пізнав за часів відбування військової повинности. Це був сержант, українець з Волині, на прізвище, здається, Мельничук. Хоч він, як говорили на Західній Україні, пристав на польське, бо хотів зробити у війську кар'єру, але завжди, „по-кришому", значить так, щоб не впадало в очі офіцерам, приставав з українцями. Коли він довідався, що я одержую зі Львова українські часописи і навіть посилаю до них статті, старався частіше зустрітися зі мною й поговорити. Він був людина освічена і також писав статті до військового журналу „Вярус", який мені приносив для читання.

Побачивши його за дротами нюрнберзького „Сталяґу", кажу йому:

— Пане Мельничук, переходьте жити до нашого намету. Там самі українські хлопці. Тепер вже Польщі немає, чого вам держатися поляків?..

Він відповів мені:

— Правда, Польщі тепер вже немає, але вона ще може бути. Ще є польські союзники, Франція й Англія, і війна ще не закінчена. Не можна знати, як ще буде ... Я краще залишуся між поляками...

Він таки не перейшов до нас, і я більше не відвідував його.

У нюрнберзькому таборі до роботи нас не гонили, бо, правду сказавши, і не було що робити для стількох людей. Вільного часу було дуже багато, і ми його використовували, як хто хотів. Одні спали цілими днями, інші ходили по таборі й шукали знайомих, або нав'язували нові знайомства. Я використовував весь вільний час на вивчання німецької мови.

У Нюрнберґу ми пробували добитися у команді табору відділення українців від поляків в окремі приміщення, але без успіху. „Цього не дуже потрібно — відповідали нам, — врештою ви тут і так довго не будете, скоро поїдете на роботи ..." В „Сталяґу" всі помічні пости в команді, як перекладачі, працівники в бюрах, магазинах тощо, були самі поляки. Коли ми стали домагатися, щоб і наших людей брали до цих робіт, німці й слухати нас не хотіли. „Ір зайд аллє польніше швайне" (ви всі є польські свині) — відповіли нам в одному місці. При виході один з польських урядовців пішов нам нібито відчиняти двері, і, посміхаючись, сказав: „Відзіцє, такей України дочекалісьцєсєн од нємцув"...

В Нюрнберґу, справді, перебували ми недовго. Десь наприкінці четвертого тижня нашу групу поділили на три частини, до кожної призначили одного, що знав німецьку мову, завели на стацію, посадили у вантажні вагони і повезли. Уся наша група була призначена на працю до „баверів". До „баверів" брали спершу самих українців, а поляків приділювали на роботи до копалень, каменеломів та великих фабрик, де вони були під строгим наглядом. Щойно пізніше, коли в „Сталяґу" вже не було українців, на працю до німецьких селян стали брати також і поляків.

(Продовження буде)

У ДЕСЯТИЛІТТЯ СМЕРТИ ВЕЛИКОГО МИТРОПОЛИТА

(Продовження зі ст. 2-ої)

кої неволі в 1917 р. Митрополит заснував тоді статутове Т-во під назвою „Захист ім. митрополита Андрея Шептицького для сиріт". До дарованих 312 тисяч корон митрополит додав ще своїх два мільйони сто тисяч корон і за ті гроші закупив для захисту мастність Посіч-Майдан з простором 3.670 моргів лісу. Сталось це 24 березня 1919 р., коли підписано контракт. До тієї мастности докупив ще 30 червня 1918 р. 390 моргів деревостану в сусідстві Посіч-Майдану за півтора мільйона корон. Таким чином „захист для сиріт" став власником велетенського майна. Але на тому не кінець, бо пізніше Митрополит докупив ще для захисту 232 морги землі в Зарваниці під хліборобсько-ремісничу школу для сиріт."

З черги Митрополит уфундував поважну гуманітарну установу у Львові, а саме „Народну Лічницю" при вул. П. Скарги, подарувавши для неї площу і будинок, відповідно зремонтований для лічниці. „Народна Лічниця" давала безплатно амбуляторійну лікарську поміч бідному населенню Львова. Її директорами були по черзі визначні лікарі-громадяни д-р Евген Озаркевич, д-р Дрималик, д-р Іван Куровець і д-р Т. Бурачинський. За директорства д-ра Івана Курівця розпочато будову великого українського шпиталю ім. митрополита Андрея Шептицького на площі Лічниці. Будову шпиталю закінчено в 1937 р. Це був один з найкращих шпиталів у Львові.

Крім того Митрополит подарував для львівської філії Т-ва опіки над молодю дім при вул. Ходоровського. В цьому домі знайшла приміщення і Порадня Українських Матерей.

За польських часів Митрополит уфундував Греко-Католицьку Богословську Академію, що мала своє приміщення в будинку Духовної Семінарії при вул. Коперника 36. В тому ж комплексі будинків була уфундована митрополитом т. зв. Мала Семінарія від вул. Сикстуської, що була насправді гімназіяльною бурсою.

Для „Просвіти" митрополит подарував перед першою великою війною двір і кільнадесят моргів поля біля нього в с. Милованя. „Просвіта" докупила ще сто моргів поля і побудувала в Милованню, товмацького повіту, славну сільсько-господарську школу. Директорами тієї школи були довгий час інженери-агрономи П. Думка, М. Творидло і Е. Брилинський. Для „Сільського Господаря" Митрополит подарував у с. Коршові двір і 18 моргів саду. Там урухомлено садівничу школу.

У Львові закупив Митрополит на Личаківській дільниці пісківню, де мала бути заснована фабрика скла, але війна 1914 р. цьому перешкодила. Частину тієї пісківні подарував під читальню „Просвіти" для личаківської дільниці, а два будинки і площу для школи ім. князя Льва. Ця школа належала до сітки шкіл „Рідної Школи" у Львові. На передмісті Львова Богданівка подарував прегарну площу під „Український Народний Дім". Щоб підтримати український промисл, митрополит вложив поважні суми в долярах (біля 20 тисяч) у розбудову фабрики цукорків „Фортуна" у Львові.

Найкращою пам'яткою по великому Митрополиті буде по вічні часи уфундований ним Український Національний Музей ім. Митрополита Андрея Шептицького. Цей Музей при вул. Мохнацького у Львові коштував Митрополита не тільки багато гроша, але й дуже багато труду. Велику вартість представляв будинок і площа, але просто неоціненну вартість малі зібрані в ньому коштом і заходами великого Покійника набуті мистецькі збірки, бібліотека і рукописний відділ. Для утримання Музею були призначені два доми при вулиці Зимялковського (колись палата Яна Стики, а потім осідок Олекси Новаківського), і при вул. П. Скарги. В 1920-их роках прийшла до цього ще велика кам'яниця на розі вулиць Кохановського і Пілсудського. Її продано, а за ці гроші поширено Національний Музей новою будовою. Відкриття цього Музею відбулося 12 грудня 1913 року. У 1930-их роках засновано окрему статутову фундацію п. н. Український Національний Музей ім. Митрополита Андрея Шептицького. Згідно із статутом фундацію вела Кураторія, зложена з представників українських центральних установ культурного й наукового характеру. До Кураторії входили ще один представник Митрополичої Капітули й один представник родини Шептицьких.

Коли в Польщі в 1927 р. прийнято закон про те, що всі акційні банки мусять до кінця 1928 р. доповнити свій акційний капітал до суми 5 мільйонів золотих, то ним була поважно загрожена екзистенція одинокого українського банку, що мав скорочену назву Земельний Банк Гіпотечний. Досі він мав тільки один мільйон акційного капіталу. Зібрати ще чотири мільйони було для українського бідного громадянства непосильно. Тоді врятував банк Митрополит разом із станиславівським владикою єпископом Григорієм Хомишином. За дозволом Риму обидва владики вложили на закупно акцій Земельного Банку всі набуті з частинної парцеляції ерекціональних ґрунтів єпархіяльні фонди. Крім того Митрополит затягнув у голляндських банках високу короткотермінову позику в долярах (на дев'ять місяців), забезпечену митрополичими добрами в Перегінську. Таким чином врятовано одинокий український банк.

Коли польський уряд руйнував українські православні храми на Холмщині і Підляшші і коли наша Парляментарна Репрезентація протестувала проти цього насильства в соймових і сенатських промовах і з призбираного матеріялу виготовила аж вісім інтерпеляцій до уряду, то не удостоїлася ніякої відповіді, ані вияснення. Українська Парляментарна Репрезентація опублікувала частину цих матеріялів в українській мові, а всі матеріяли поширила в мовах англійській, французькій та італійській у цілій Західній Европі. В такому грізному часі забрав слово великий Митрополит і в окремому Пастирському Листі осудив насильство польських урядових чинників над православними вірними. Цей виступ був могутній. Листа польська влада сконфіскувала. Українська Парляментарна Репрезентація поширила його теж в Західній Европі.

Такий був дух митрополита Шептицького, така була його толеранція. Ця людина великого серця мала великий дар з'єднувати собі людей своєю великою особистою культурою та універсальним знанням. Ці прикмети Митрополита робили могутнє враження на всіх чужинців, що мали змогу з ним зустрічатись.

Українське громадянство відзначило його найвищими почестями, якими розпоряджало. Покійний був почесним членом „Просвіти", почесним і дійсним членом НТШ, „Сільського Господаря", Українського Педагогічного Товариства „Рідна Школа" та ін.

Митрополит помер 1-го листопада 1944 р. у Львові. Якісь большевицькі провокатори поширили були на еміграції вісті, що Його тіло хоронили державним коштом, що був вінок від Сталіна і що промовляв Хрущов. Все це найгіршого роду брехня. Нічого подібного не було. Поширювання таких вісток — це просто зневага пам'яті великого Митрополита. Большевики не робили ніяких перепон у християнському похороні, який став велетенською релігійною та національною маніфестацією. За неї большевики тяжко помстилися. Вони заарештували всю греко-католицьку церковну єрархію, сотні духовенства, тисячі вірних і почали своїми насильницькими методами підготовляти „добровільний перехід" частини духовенства та вірних греко-католицької Церкви на совєтське „православіє".

Українська Католицька Церква перенеслась у підпільні катакомби на рідній землі.

МОНОПОЛІЗАЦІЯ ПАТРІОТИЗМУ

(Закінчення зі стор. 2)

їнської держави й не хочуть відновлення Української Народної Республіки, як держави з територією, населенням, владою, військом, валютою, закордонним представництвом і історією, в якій дата 22 січня 1918 року є теж тільки одним із межових стовпів. І тому ті громадяни, які на своїх зборах кілька тижнів тому в Ню Йорку прийняли таку назву для своєї організації, зробили грубу помилку, сіючи серед загалу великої української громади непорозуміння і вносячи заколот в українську політичну думку. Така назва обнижує українську політичну думку, бо зводить поняття держави до рівня поняття бльоку політичних партій, патріотичних, державницьких, які працюють для відновлення української держави і для цієї цілі зберігають на еміграції Державний Центр Української Народної Республіки, але не є державою! Бо держава не може існувати на еміграції.

Але громадяни, прихильники Української Національної Ради, які прийняли таку найбільш нескромну назву для своєї скромної допоміжньо-фінансової організації, не є самітні в легкодушному підході до організаційної фірми. Ось недавно в тому самому Ню Йорку і на тій самій вулиці засновано Союз Учасників Української Визвольної Боротьби (СУУВБ). На перший погляд могло б здаватися, що це — слава Богу! — об'єдналися всі існуючі українські комбатантські організації — ОбВУА з своєю автономною секцією УСС, Братство кол. членів I-ої Української Дивізії УНА, дві існуючі в ЗДА організації колишніх вояків УПА, окрема організація колишніх Запорожців, колишні карпатські Січовики, що не належать до ОбВУА, є члени ще інших формацій з другої світової війни. Нічого подібного! Виходить, що це організація передусім політичного, а не комбатантського характеру, хоч і належать до неї деякі колишні військовики, але й чимало не-військовиків. Партія-не-партія, а — модним словом — середовище громадян одного політичного світогляду, спільного ідеологічного минулого й спільних симпатій, між ними й деякі діячі, відомі широкому громадянству, з поважною політичною освітою, громадсько активні, що цікавляться особливо проблематикою збройної визвольної боротьби.

Тим часом, назва каже, що ця організація об'єднує учасників визвольної боротьби, — значить, хто до неї не належить, той наче не брав і не бере в українській визвольній боротьбі ніякої участи. Де ж поділися всі члени українських військових формацій з часів існування української держави і після нього?! А визвольна боротьба чейже не обмежується тільки до збройної боротьби, яка є так само тільки одним із засобів визвольних змагань, як — інколи ще доцільнішим і правильнішим — засобом є боротьба політична. Чи всіх тих, що не були учасниками військових формацій, вийняти з-під поняття української визвольної боротьби? Як ми виглядали б тоді в очах власних і світу, коли б так страшенне звузити ряди борців за визволення України!

В обох наведених випадках маємо те саме психологічне підложжя ініціяторів таких нещасливих організаційних назв: монополізувати для себе, для свого гурту, загальнонаціональні цінності. Монополізувати державницьке розуміння, монополізувати патріотизм, монополізувати визвольні змагання, приписувати собі — як це ми читаємо безупинно на сторінках партійної преси — єдине представництво Краю і всього народу. Це той психологічний підхід, який проповідує гасло „я сам" і є протилежністю до державницького підходу, що дивиться на українство, на його змагання до визволення України і на майбутню українську державу в найширшому аспекті всіх земляків, причетних до України, до тих змагань і тієї минулої та майбутньої держави. Монополізування патріотизму йде впарі з культом геттоїзму. Здається, нема двох думок, чи це правильні засоби для визволення України з її нинішнього нещастя і привернення їй державницької свободи.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Мд.

„День Пластуна"

Цей святочний „День Пластуна", присвячений 40-ій річниці створення Леґіону УСС-ів відбувся заходом та жертвенною працею Пластового Проводу Станиці в Балтиморі 10-го жовтня 1954 року з такою програмою: 1. Відкриття короткою промовою Станичної п-ні Г. Пісецької; 2. Запалення Ватри; 3. Відспівання Пластового гимну; 4. Привітання Комбатантів та удекорованням їх „розетками" в національних кольорах, під спів Пластунів — „Гей у лузі червона калина"; 5. Реферат м-ра Я. Шавяка — „Історія повстання Леґіону УСС та їх роля у Відродженні Української Державности; 6. Декламації: а) „День слави" — у виконанні пластуна О. Булавки, б) „Хто живий, вставай!" — декл. „Ластівки Пласту" Славці Сливки, і в) „...При весняній ватрі" — декл. юначки Т. Михайлишівни; 7. В'язанка стрілецьких пісень у виконанні всіх членів Пластового Коша; 8. „Владико неба і землі" — молитва із Запорожця за Дунаєм, у виконанні старших Пластунок — О. Пісецької та Л. Чумаківни, при фортепіяновому супроводі проф. Л. Шавякової й хорового ансамблю Пласту, під загальним керівництвом о. В. Соловія, — пароха з Куртис Бею; 9. „Просимо до ватри", пластова пісня у виконанні всіх членів Пласту; 10. „Як творилась пластова пісня" — рецитація О. Пісецької, укладу кошової Х. Котиківни; 11. „Танок моряків" та „Нема в нас рідної стріхи", у виконанні квінтету пластунок, під проводом посестри Л. Чумаківної; 12. „Сватання на фармі" — скетч Х. Котиківної та „Боксери" — братчика Т. Хархаліса. 13. Подякою присутнім громадянам за чисельну участь у цьому святочному дні Станичної Г. Пісецької та відспіванням гимну Закарпатських Пластунів, закінчився цей красний „День Пластуна" в Балтиморі.

Програмова проблема кожного нашого національного свята „на провінції", — де нема відповідних фахових сил для обсади відповідних програмових точок, — була і є завжди не легкою проблемою! Для розв'язання її та остаточної ухвали програми, відбуваються 2-3 засідання проводу певної організації чи ініціятивної групи, з „гарячими дебатами", з „мусовим" відкладанням дня свята з 1-го на 10-те, з 10-го на 20-те і т. д., аж нарешті виноситься постанова: „спровадити відповідні сили" Спровадження відповідних сил з центрів не завжди виправдує надії не тільки присутньої на залі святочної громади, але й самих ініціяторів. Буває й так, що касовий і загально - святочний звіт виказує „подвійний дефіцит".

З цієї аж надто „драстичної" тематики нашого життя, виписую цих кілька рядків лише для того, аби сильніше підкреслити непересічне виконання „відповідних точок" власними силами, наглядним доказом чого є „День Пластуса" 10 жовтня, а вже поруч з тим і звернути нашу увагу на сили „внутрі нас". Маємо три, досить чисельні молодечі організації, на чолі з старшим проводом; в громаді тих організацій спостерігаємо молоді сили з прекрасними мистецькими даними, з яких, після невеликого вкладу праці старшиною проводу, можна було б вишколити обсаду всіх мистецьких точок, як реферати, співи, декламації, рецитації і т. д. Якщо ж серед старшини проводу не знайдеться відповідної сили для одної з ділянок мистецтва, то її (силу) можна напевно знайти і поза межами організації.

Але вернімось до звідомлення про святочний „День Пластуна". Провід Пластової Станиці в Балтиморі, без зайвих підкреслених слів, аж надто голосно почув щиро - сердечну подяку й признання зібраного громадянства в рясних оплесках після кожної точки виконаної програми. І не диво, бо ж іще далеко перед молитвою „даруй нам (Боже) зріти Рідний Край", ми бачили мініятюру незабутнього й величавого образу на рідних землях: в прекрасних строях пластунів і пластунок у відповідних сценах поодиноких точок; в чистій від усякої „скверни" мові; в стрункості й шляхетно-пластових рухах; в надхненнім виголошуванні рідного слова в декляміціях, і в багатьох інших моментах уже „психологічної натури"; які вимагають довгих коментарів. А все це треба віднести на заслужений рахунок Пластового Проводу, а може ще більше на рахунок батьків, які ведуть своїх дітей через пороги Пласту, рідної Доповнюючої Школи, навіть місцеву музичну школу, поруч з середніми й вищими американськими школами! Бо вся мудрість наша в Заповіті Батька Батьків наших: „І чужому научайтесь, свого не цурайтесь!"

Реферат п. м-ра Я. Шавяка „водив" святочну громаду повних чотири роки всіми боєвими дорогами, якими маршували „хлопці, як соколи" — УС-Стрільці, через незабутні Листопадові Дні, через Соборну Столицю Київ, аж до трагічного фіналу: „Встоятись не було сили!"

Цілий епос першого Лицарського Леґіону відроджених Українських Збройних Сил, немов на кіновому екрані, був продемонстрований перед зором святочної громади.

Фортепіяновий супровід усіх вокальних точок програми п. проф. Л. Шавякової, то бравурним, але „м'яким" форте, то спокійним і лагідним піяно й піяніссімо, доповнював гармонію вокальних точок.

Впреподоб. о. В. Соловій, як справжній майстер - диригент, показав себе у цей святочний день і в в „маленькому — великим".

Матеріяльний звіт: 67.00 долярів на Українських Інвалідів.

Павло Талан

Филаделфія, Па.

ПЛЯНУВАННЯ ЛІТНІХ ОСЕЛЬ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у своїй Суспільній Службі велику увагу присвячує питанню української молоді. Вже від двох років ЗУАДК організує кожного літа літні табори для української дітвори. Сама ділянка у цій ділянці опіки над українською молоддю виказує великі браки і їм назустріч іде ЗУАДК. Наш Комітет запляновує загальну акцію для переведення широкої організації літніх осель для української дітвори вже в наступному літньому сезоні. ЗУАДК має змогу дістати деяку кількість мешкальних бараків, які надзвичайно надаються для приміщення на літніх оселях, як теж і приділ харчів для цих цілей. Тож і звернувся ЗУАДК в цій справі до головних забезпеченевих організацій, а саме до Українського Народного Союзу, до Українського Робітничого Союзу, як і до Української Народної Помочі з проханням співпраці в цьому напрямі. Всі ці установи згодились на таку співпрацю, а Український Народний Союз і Український Робітничий Союз відступають теж для цієї цілі простір на своїх літніх ресортах у Керговксоні і Глен Спей у стейті Ню Йорк.

Проблемою є справа організації літніх таборів для молоді в околиці Филаделфії, яка начислює кількадесять тисяч українців. В порозумінні з Управою Пласту, як і Управою оселі Черче під Трентоном ЗУАДК задумує зорганізувати літню оселю для дітвори з Филаделфії і околиць саме на терені оселі Черче.

В суботу, 6 листопада ц. р. відбулась в залі ЗУАДК нарада в цій справі і в нараді взяли участь представники Пласту, Пластприяту, оселі Черче і ЗУАДК. Вже під час цієї першої наради виявилось, що координація і співпраця в ділянці організації літніх осель для української дітвори дуже потрібні. Потрібне теж плянове розміщення і організування таких осель. Співпраця відповідних виховних організацій із ЗУАДК дає змогу користати з тих засобів, які може отримати ЗУАДК, як урядова харитативна організація, у формі виряду, як бараки, чи інший виряд і харчів. Що більше, ЗУАДК вже від кількох років спеціяльну увагу звертає на дошкільну молодь, веде дитячий садок і провів дві успішні літні оселі для дітвори, тому і далі побажана його праця в тому напрямі, та й поширення цієї праці.

П. Н.

УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО АРХІТЕКТА

Інж. Юрій Куриленко, член Т-ва Українських Інженерів в Америці, здав державний іспит і отримав „лайсенс" архітекта в стейті Ню Йорк. Інж. Ю. Куриленко покінчив був студії у політехніці в Граці в 1946 році. Після того він працював, як архітект в Англії й Арґентині, а приїхавши в 1949 році до ЗДА, продовжував архітектурну практику в різних фірмах в Ню Йорку та останній рік в Лос Анджелесі. В теперішню пору інж. Ю. Куриленко працює як архітект у фірмі Меррлок, Смит і Едамс в Таллагасі, столиці Флориди. Він є сином сл. п. Михайла Куриленка, колишнього основника і директора славної вирібні килимів, вишивок і дерев'яних предметів „Гуцульське Мистецтво" у Косові, що його по-звірськи вбили большевики після приходу туди в 1939 році. Як молода, талановита, амбітна й роботяща людина — інж. Юрій Куриленко має перед собою в ЗДА у своєму фаху світлу будучність.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що приєднали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 29

М. Кузишин, Юнійон	$ 5	Т. Залевський, Торонто,	2
Н. Кещанек, Дімпорт	5	С. Бурий, Сейлем	2
С. П. Болдар, Дітройт	5	В. Шкудор, Дітройт	2
М. Сукар, Ню Йорк	5	Г. Дерих, Форес Гілл	2
о. М. Притуляк, Пассейк	3	П. Терпляк, Амстердам	2
Л. Благітка, Честер	3	о. Н. Харіщак, Пітсбург	2
І. Корнтецський, Ню Йорк	3	Ю. Стефанишин, Ст. Луїс	2
М. Сигур, Рачестер	2	інж. В. Березяк, Гіббінг	1.50
В. Бордун, Судбурі	2	І. Чупак, Вандерґріф	1
Р. Тепюк, Форт Вілїям	2	М. Мізак, Филаделфія	1
М. Базик, Монтреал	2	В. Жуковський, Джерзі Сіті	1
М. Волотенний, Йонґстави	2	Н. Харовський, Шікаґо	1
Я. Баглай, Филаделфія	2	В. Кохановський, Дуарте	1
В. Гидий, Филаделфія	2	о. І. Ткачук, Ню Йорк	1
А. Марищок, Дітройт	2	Л. Зобнів, Рачестер	1
А. Гивель, Мангеттен	2	В. Кукрицький, Ню Йорк	1
В. Гладун, Нюарк	2	І. Брик, Ломпак	1
І. Бадель, Шікаґо	2		
В. Дзюба, Боффало	2	Разом	$ 103.50
о. Д. Кузів, Дітройт	2	Раніше проголошено	7,358.86
І. Окаль, Йонкерс	2		
М. Куликовський, Бентон Гар.	2	Разом вплинуло на фонд „Веселки".	$ 7,462,36
М. Гайовський, Стемфорд	2		
М. Вацик, Ню Йорк	2		
І. Івасейків, Ню Йорк	2		
Ф. Польовий, Байон	2		
В. Сиґалів, Нюарк	2		
С. Мельник, Фенікевіл	2		
А. Козяк, Карнеґі	2		
С. Чорномаз, Филаделфія	2		
Ю. Свищук, Ст. Джосеф	2		
о. М. Тимчук, Дітройт	2		

Справлення похибки

Помилково проголошено:
Д. Віляк — має бути Д. Вілак, Торонто;
О. Корновський — має бути О. Коршовський, Реґо Парк;
М. Хухрай — має бути М. Чухрай, Клівленд.

Доллес обмірковує номінацію демократичного дорадника

Вашингтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес обмірковує справу найменування демократичного дорадника в своєму департаменті, який був би фахівцем у закордонній політиці. Цього дорадника мали б запропонувати провідники Демократичної Партії. Сам Доллес, як республіканець, займав високі становища в ділянці закордонної політики під час урядування президента Трумана, і в характері американського амбасадора уклав мирний договір із Японією. Доллес заявляє, що досі американська закордонна політика йшла по двопартійній лінії, але тепер треба б це ще більше підкреслити внаслідок демократичної перемоги в останніх виборах. Доллес пригадує, що в його департаменті вже працює один демократ, Дейвід К. Е. Брюс, який був підсекретарем департаменту в 1952 році і амбасадором у Франції. Брюс тепер є американським представником в Европейській Вугільній і Сталевій Спільноті та в Европейській Оборонній Спільноті. Доллес твердить, що він веде свою закордонну політику в двопартійному напрямку, бо постійно нараджується також із демократичними політиками, коли має вирішувати важливі справи свого департаменту.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 15-то мільйонового майна організації!

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь проф. Д. І. Чижевського: „Літературні та мовні тенденції української літератури XIX віку".

Дев'ятого жовтня цього року відбулась пленарна наукова конференція УВАН у ЗДА. Відкриваючи конференцію, голова УВАН у ЗДА, проф. М. О. Ветухів відзначив, що на 1954 рік припав день шестидесятиріччя сьогоднішнього доповідача — професора Дмитра Івановича Чижевського, основоположника УВАН і керівника її історико-філологічного відділу.

Проф. Ветухів подав короткі дані з життя і наукової діяльности ювілята. Проф. Д. Чижевський народився на Херсонщині, скінчив Петербурзький і Київський університети, продовжував студії в Гайдельберзі і Фрайбурзі. Самостійну наукову працю почав в 1924 році в Празі — в українському і німецькому університетах. Далі працював у Німеччині в Лутер-Університеті в Галле і в Шіллер-Університеті в Єні, а пізніше в Марбурзі. Працював з світової слави вченими, як Гуссерль, Гайдеґґер і Ясперс. Надрукував понад 550 наукових праць, які увійшли в скарбницю світової та української науки. Тепер професор Чижевський працює в Гарвардському Університеті і далі керує історико-філологічним відділом УВАН, яка горда мати серед своїх членів такого ученого, як професор Дмитро Чижевський.

Взявши слово, проф. Чижевський сказав, що в сьогоднішній доповіді він передбачає лише накреслити загальні тенденції української мови й літератури минулого століття. Він нагадав, що українська література тричі зміняла свою мову: стара література (до XV ст.) користалась церковно-слов'янщиною. Література XVI-XVIII ст. ст. — різними відмінами церковно-слов'янщини з додатком слів розмовної мови того часу. В ній було чимало полонізмів та латинських слів, значна кількість слів народньої мови. З XVIII століття починаються спроби користатися народньою мовою.

Ще до Котляревського почалась травестійна українська гумористична література народньою мовою, наприклад, у різних анонімних віршах XVIII віку. Література XIX віку стала тереном боротьби двох течій в мові: одна була за послідовний вжиток виключно народньої лексики, слів, що вживає народ. Друга течія намагалась збагатити словник словами, придатними для того, щоб можна було на літературній мові обговорювати і серйозні теми з усіх галузей мистецтва й науки. Виключне користання народньою мовою не дозволяло утворити „повну літературу", що могла б задовольнити літературні інтереси всіх шарів „повної нації", тобто не лише „простого народу", а й вищих та інтелігентних шарів суспільства.

Література початку XIX століття (Котляревський, Гулак-Артемовський, навіть Квітка) зі своїм словником такої повної літератури утворити не могла. Збагачення лексики йшло в напрямі використання вульгаризмів та „жаргонів": мови семінаристів, п'яниць, чумаків. Література того часу могла бути лише доповненням до якоїсь іншої „повної" літератури (польської, російської, а то й французької), в якій були і драми, і романи, і серйозний епос і інші літературні ґатунки. Лише романтики, Метлинський та Костомаров, Боровиковський та Петренко, а найбільше Шевченко та Куліш свідомо стали стреміти до утворення „повної мови" та „повної літератури". Цим пояснюється і наявність в їх творах чужих слів (зокрема церковних) і заведення ними численних неологізмів. Почасти ці неологізми були невдалі і тому в мові не вдержались. Але заслуга романтиків в самій спробі — розв'язати основне питання, що стояло перед українською літературою: утворення „повної літератури".

На жаль, в період „реалізму" лише деякі представники української літератури, зокрема Старицький, Франко, Леся Українка, продовжували ту тенденцію, що панувала в романтиків. Натомість більшість письменників, зокрема з Наддніпрянщини, знову звузили літературу до літератури „для народу". Навіть кількість творів з життя інтелігенції та взагалі інших верств була порівняно незначна. Народня тематика літератури привела (що власне не було конечне!) до звуження мовної бази, до обмеження словника літературної мови на словник мови „простого народу" (Нечуй-Левицький, Карпенко-Карий та інші).

Боротьба цих двох тенденцій: обмеження словника літературної мови та змісту літературних творів на виключно „народні елементи", та спроби утворити „повну мову" та „повну літературу" і є характерною для розвитку української літературної мови та української літератури XIX віку.

Наприкінці проф. Чижевський сказав, що він, звичайно, не міг дати вичерпної характеристики, а хотів лише подати тему для роздумувань над культурним розвитком України минулого століття.

Доповідь викликала велике зацікавлення численної авдиторії, що складалась з українських учених, літераторів та людей, що цікавляться широкими аспектами розвитку української культури.

● Президент Айзенгавер визнав деякі райони на Алясці за такі, що потерпіли від стихійних катастроф, внаслідок чого населення цих районів має право на федеральну допомогу. Мешканці цих районів потерпіли цього року внаслідок низького вилову риби, що є єдиним засобом їх існування.

● Англія і комуністична Польща підписали договір, за яким сателітська Польща зобов'язується заплатити Англії 15 мільйонів долярів, як зворот передвоєнних боргів і рекомпензату за сконфіскований у Польщі англійський маєток.

● 72-річний Роберт Термонд із Морріставну в Ню Джерзі був поранений під час полювання і прийшов до шпиталю, щоб йому забандажували рани. Лікар знайшов у його ногах 54 протини, хоч при цьому штани пацієнта були зовсім не ушкоджені. Морріс виснив, що він не хотів іти до шпиталю в подертому вбранні, і тому сперщу пішов додому переодягнутися.

Спорт

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

ДЖЕРМЕН ГАНҐЕРІСИ — ТРИЗУБ 3:3 (3:1)

Филаделфія, 7 листопада. — Тризуб без Марчука і Кривуші. Ворота для Тризуба стріляли: Стахровський в 18 хв., Світенко в 65 хв., Процик II в 67 хв.

На виїзді Тризуб зремісував, по завзятій та повній емоції грі, зі сильними німцями, в рядах яких ми бачили теж змагунів недавно прибулих з Німеччини. В першій півгрі противник, накинувши сильне темпо, зумів аж три рази заїхати до святині Аннюка. І ця півгра майже в цілості належала до них. Наші всіми силами підбивали часті атаки небезпечного противника. Одинокі в тому часі ворота для нас здобув Стахровський з гарного стрілу. Брак Марчука, давcя відчути в лінії помочі.

Друга півгра цілковито змінилась на нашу користь. Тризуб в тому часі показав концертову гру, так що сильного противника не було видно на грищі. Дослівно, гра провадилось під воротами господарів, які були заскочені несподіваною грою Тризуба. А що тільки два рази забіг м'яч до воріт (Світенко і Процик II), це тільки пех, бо стрілів на ворота було багато. Велика кількість филаделфійської публіки, мала нагоду бачити, ці, направду, цікаві змагання.

Тризуб є на четвертому місці в показнику I дивізії з точками 7:3 і відношенням воріт 12:12

П. К.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, відд. 170 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 21-го листопада, о год. 6-ій веч., в У. Н. Домі, 183 Fleet St. Обов'язком кожного члена прийти на збори, вирівняти свої вкладки, головно довгуючі члени щоб не було нарікання вразі суспенди. — П. Мелень, предс.; І. Грабар, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори В-ва св. І. Хрестителя, відд 270, відбудуться в неділю, 21-го листопада, в год. 2-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів і комітет балю прибути на збори, забрати тікети. — Т. Гіль, предс.; М. Баран, фін. секр.; В. Бутковський, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Вва Преч. Діви Марії відділ 112 відбудуться в неділю, 21-го листопада, в церковній залі св. Петра й Павла після 3-ої й 4-ої Служби Божої. На зборах буде обговорювана справа "Card Party", тому присутність всіх побажана. — М. Купер, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — С-во Благовіщення відд. 125 повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 21-го листопада, о год. 12:30 попол., в Союзовім Домі при 845 N. Western Ave. — Уряд.

Посмертна Згадка

АННА ЯЦИНА, довголітня членкиня Т-ва Зап. Січ, відд. 155 УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж., по довгій та тяжкій недузі, померла 8-го листопада 1954 р., проживши 40 років. Була членкинею від малої дитини. Полишила в глибокім смутку родичів Венедикта і Варвару Кердаль, мужа Михайла, донечку Марію, брата Михайла і дві сестри Тересу і Катерину. Похорон відбувся 11-го листопада з похоронного заведення до гр.-кат. церкви Преч. Діви Марії Непор. Зачаття при участи Родини, Кревних і Членів Т-ва Зап. Січ. Тлінні останки похоронено на гр.-кат. цвинтарі в Перт Амбой, Н. Дж. — В. Н. П.!

М. Чумер, секр.

ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку всім нашим Приятелям — кумові М. Шукула в Atlantic City — кумі Анні Федор, Урядникам і Членам Т-ва Єдність, відділ 163 УНСоюзу, що так численно явились на парастасі і похороні бл. п. нашого Дорогого Сина Володимира.

Дякуємо отцям Духовним з катедри при Franklin St., за похоронні відправи і погребовому заведенню пану М. Насевич, мол., за так ввічливе переведення похорону.

Хай Всевишній Вас всіх благословить.

Горем прибиті родичі
Михайло, Марія і брат Василь
СОСНОВИНИ.

†

Ділюся сумною вісткою, що дня 11-го листопада по тяжкій недузі, в м. Дітройті помер мій найдорожчий Муж в 61 році життя, б. Гімназійний професор, публіцист і редактор та старшина австрійської й Української Галицької Армії

Св. П. ЄВГЕН ЯВОРІВСЬКИЙ,

про що зі сумом сповіщаю Рідню, Друзів і Знайомих.

Похорон відбувся в дні 13-го листопада о год. 10-ій зрана з погребового заведення Г. Рудого, ріг Джозеф Кампо та Галлек в Дітройті.

МИХАЙЛИНА, дружина.

ТАРЗАН, ч. 3368, Безвихідь

Мавполюдина зігнулась вперед, щоб врятувати зловлені мавпи. Потім вона ніжно їх заспокоїла і розвіяла їхній страх.

Коли мавпи розбіглися, мавполюдина випросталась і суворим та пильним поглядом виявила своє невдоволення чужинцем.

Невдаха, Гарріґен трясся з страху, передбачаючи наглий напад людини-бестії, що стояла перед ним.